

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ต้องการที่จะศึกษาการดำเนินงานและปัญหาในการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเขตการศึกษา 1 ซึ่งในบทนี้จะเป็นการเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในโรงเรียนประถมศึกษา ที่เปิดสอนชั้นเด็กเล็กและชั้นอนุบาลศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 จำนวน 711 โรงเรียน บุคลากรประจำศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจำนวน 5 ศูนย์ ซึ่งตั้งอยู่ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 1 และคณะกรรมการผู้รับผิดชอบแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
 - 1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล
 - 1.2.1 ประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ซึ่งเป็นคณะกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จังหวัดละ 1 คน จำนวน 5 คน

ครูผู้เป็นวิทยากร แกนนำประจำศูนย์พัฒนาการศึกษาาระดับก่อน
ประถมศึกษา ซึ่งเป็นคณะกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาาระดับก่อนประถมศึกษา
จังหวัดละ 1 คน จำนวน 5 คน

คณะกรรมการผู้รับผิดชอบแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถม
ศึกษา ได้แก่ ศึกษานิเทศก์จังหวัด จังหวัดละ 1 คน จำนวน 5 คน ศึกษานิเทศก์อำเภอ/
กิ่งอำเภอ จำนวน 26 อำเภอ/1 กิ่งอำเภอ รวม 27 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ใช้วิธีการสุ่มโดยใช้สูตรของ ทาโร
ยามาเน (1970) ดังนี้

1.2.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นเด็กเล็กและอนุบาล
ศึกษา จำนวน 711 คน ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 256 คน

1.2.2.2 ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กและชั้นอนุบาลศึกษา จำนวน
1,153 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กและชั้นอนุบาลศึกษา จำนวน 297 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น
จำนวน 595 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ เครื่องมือ 2 ชนิดคือ

2.1 แบบสอบถาม

2.2 แบบศึกษา เอกสาร

2.1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 4 ชุดคือ

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนที่เปิดสอนชั้นเด็กเล็ก
และชั้นอนุบาลศึกษา

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กและชั้นอนุบาลศึกษา

ชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด
และครูผู้เป็นวิทยากร แกนนำ ซึ่งเป็นบุคลากรประจำศูนย์พัฒนาการศึกษาาระดับก่อนประถมศึกษา

ชุดที่ 4 เป็นแบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ แผนงาน
จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1 ได้แก่ ศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์

อำเภอ/กิ่งอำเภอ

แบบสอบถามทั้ง 4 ชุด แบ่ง เป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่มีคำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในด้านการเตรียมการดำเนินงาน การดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินงาน ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่มีคำถามเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในด้านการเตรียมการดำเนินงาน การดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินงาน ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด

2.2 แบบศึกษา เอกสาร ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยศึกษาจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แต่ละจังหวัดในเขตการศึกษา 1

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยผ่านการประสานงานกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 ที่อยู่ในการวิจัยสำหรับแบบสอบถามที่ผู้วิจัยส่งไปจำนวน 595 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 517 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.89 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด แยกเป็นแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียน 218 ฉบับ แบบสอบถามของครูผู้สอน 257 ฉบับ แบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด 5 ฉบับ แบบสอบถามของครูวิทยากรแกนนำประจำศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา 5 ฉบับ แบบสอบถามของศึกษานิเทศก์จังหวัด 5 ฉบับ และแบบสอบถามของศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ 27 ฉบับ

3.2 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

ที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 1

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้คำร้อยละ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน และปัญหาการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คำร้อยละ

4.3 ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอด้วยการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนชั้น เด็ก เล็กและอนุบาลศึกษาส่วนใหญ่เป็น เพศชาย มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร เป็นเวลา 16 ปีขึ้นไป วุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่เปิดสอนชั้น เด็ก เล็ก และจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษามาแล้วมากกว่า 5 ปีขึ้นไป ในการจัดห้องเรียนชั้น เด็ก เล็กหรืออนุบาลศึกษา ส่วนใหญ่จัดจำนวน 1 ห้องเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นเวลามากกว่า 5 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา เกี่ยวกับการจัดการศึกษาชั้น เด็ก เล็กหรืออนุบาลศึกษา เรื่องที่อบรมหรือสัมมนาส่วนใหญ่คือ แนวทางจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ใช้เวลา 1 วัน หน่วยงานที่จัดคือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีอายุราชการ 10-15 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนระดับก่อนประถมศึกษา เป็นเวลา 5 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่สอนชั้น เด็ก เล็ก และส่วนใหญ่ไม่มีการ

สอนวิชาอื่นในระดับประถมศึกษา มีงานหน้าที่อื่นที่รับผิดชอบนอกเหนือจากการสอนคือ งานวิชาการ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ เคย เข้ารับการอบรมหรือสัมมนา เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้น เดิมเล็ก และชั้น อนุบาลศึกษา เรื่องที่อบรมหรือสัมมนาส่วนใหญ่คือ แนวทางจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ใช้เวลา 3-4 วัน หน่วยงานที่จัดคือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด เป็นเพศหญิงทั้งหมด มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีตำแหน่งหน้าที่ในคณะกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นกรรมการ และบางคนเป็นกรรมการ และเลขานุการของศูนย์ฯ มีประสบการณ์ในการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นเวลา 5 ปีขึ้นไป

ครูผู้เป็นวิทยากร แกนนำประจำศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นเพศ หญิงทั้งหมด มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีตำแหน่งหน้าที่ในคณะกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็น กรรมการและเลขานุการของศูนย์ฯ มีประสบการณ์ในการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถม ศึกษ เป็นเวลา 5 ปีขึ้นไป

ศึกษานิเทศก์จังหวัดส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีอายุ ราชการ 21 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีประสบการณ์ในการดำเนินงานจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา เป็นเวลา 4 ปี และ 5 ปี

ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 30-40 ปี มีอายุราชการระหว่าง 10-15 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการดำเนินงาน จัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา เป็นเวลา 5 ปีขึ้นไป

2. สภาพการ ดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

2.1 การเตรียมการดำเนินงานตามแผนงาน การศึกษานโยบายและแนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา บุคลากรส่วนใหญ่มีการศึกษานโยบายและ แนวทางการดำเนินงาน โดยการศึกษาจากเอกสารต่อไปนี้คือ นโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาแผนงานและโครงการของโรงเรียน

สำหรับการแจ้งนโยบายและแนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อน
ประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติโดย
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดใช้วิธีการประชุมชี้แจงโดยศึกษานิเทศก์จังหวัด เป็นผู้ดำเนินการ
การประชุมประจำเดือนและชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และใช้วิธีการให้ผู้เกี่ยวข้องศึกษาเอกสาร
แผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

การชี้แจงนโยบายและแนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถม
ศึกษาของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แก่ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน บุคลากรส่วนใหญ่
เห็นว่าการปฏิบัติ โดยศูนย์ฯ ใช้วิธีการประชุมชี้แจงผู้บริหารโรงเรียน การประชุมอบรมผู้บริหาร
โรงเรียนและครูผู้สอน และการให้ศึกษาเอกสารจากศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

การรับทราบการชี้แจงนโยบายและแนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษา
ระดับก่อนประถมศึกษาของครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีการรับทราบนโยบาย วิธีการรับทราบนโยบายโดย
การประชุมชี้แจงจากผู้บริหารโรงเรียน การประชุมอบรมจากศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถม
ศึกษา และการส่งการ เป็นคำสั่งหรือบันทึกจากผู้บริหารโรงเรียน

ด้านการกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อน
ประถมศึกษาในโรงเรียนพบว่า มีการกำหนดนโยบาย โดยผู้บริหารโรงเรียนร่วมกับครูผู้สอน
และครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย โดยเสนอความคิดเห็นที่ได้รับจากการ
เข้ารับการอบรมสัมมนา และศึกษาองาน เป็นผู้ร่วมให้ข้อมูลทั่วไปด้านการจัดสภาพการ เรียนและ
ความเป็นอยู่ และเป็นผู้ร่วมให้ข้อมูลด้านการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็ก

ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อน
ประถมศึกษาพบว่า ศูนย์ฯ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย โดยกำหนดให้สอดคล้องกับนโยบาย
ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ

ด้านการวางแผนงาน บุคลากรทั้งหมดเห็นว่า มีการวางแผนงานโดย
วางแผนระยะสั้น 1 ปี วางแผนระยะกลาง 2-3 ปี และมีการวางแผนระยะยาว 5 ปี และการ
กำหนดรายละเอียดของแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ได้กำหนดให้มีการควบคุม

กำกับ นิเทศติดตาม ประเมินผล และนำผลไปปรับปรุงแก้ไข มีการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน

เกี่ยวกับการกำหนดแผนงานและโครงการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า มีการกำหนดแผนงานและโครงการ โดยกำหนดเป็นโครงการไว้ในแผนปฏิบัติงานของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ กำหนดเป็นโครงการไว้ในแผนปฏิบัติงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และได้ดำเนินการตามแผนที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ สำหรับบุคลากรที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานและโครงการ คือศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด และครูวิทยากรแกนนำประจำศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา

เกี่ยวกับการกำหนดกิจกรรมในแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในปีการศึกษา 2533 พบว่า ได้กำหนดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

การเตรียมบุคลากรในการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่า มีการเตรียมการโดยใช้วิธีการจัดประชุมชี้แจงให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบจุดมุ่งหมาย และแนวทางปฏิบัติงาน การเตรียมเอกสารทางวิชาการระดับก่อนประถมศึกษาสำหรับค้นคว้า ตลอดจนใช้วิธีการอบรมผู้บริหารและครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติได้

การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า มีการแต่งตั้งโดยจัดตั้งตาม เกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด และนอกจากนั้น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาร่วมกันพิจารณา แต่งตั้งตามสายงาน

ด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษามีการติดต่อประสานงานกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ โรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอน

ระดับก่อนประถมศึกษา และในการประสานงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ดำเนินการโดยจัดให้มีการติดตาม และประเมินผลเพื่อทราบความก้าวหน้าของงานแต่ละขั้นตอน และวางแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนั้นจัดให้มีการประชาสัมพันธ์หน้าที่ของ แต่ละฝ่าย เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และจัดทำแผนภูมิแสดงสายงาน และกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานและตำแหน่งหน้าที่ให้ชัดเจน

ด้านการเตรียมงบประมาณในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จะใช้งบประมาณจากเงินงบประมาณ นอกจากนั้นใช้เงินนอกงบประมาณ ได้แก่ เงินช่วยเหลือจากครูผู้ปกครอง และคณะกรรมการศึกษา เงินบริจาคจากมูลนิธิ และบางส่วนใช้เงินบริจาคจากร้านค้า

ด้านการเตรียมการประเมินผลพบว่า บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่า มีการเตรียมการได้กำหนดขั้นตอนการประเมินผลโดยมีการประเมินผลก่อนดำเนินงาน ประเมินผลระหว่างดำเนินงาน และการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน และในการเตรียมการประเมินผลก่อนดำเนินงานตามแผนงาน มีการจัดเตรียม เครื่องมือประเมินผล มีการกำหนดบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินผล และกำหนดระยะเวลาในการประเมินผล ในการเตรียมการประเมินผลได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้คือ เพื่อได้ทราบผลการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรและการนำความรู้ไปปฏิบัติงาน เพื่อทราบผลการดำเนินงานแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และเพื่อได้ทราบพัฒนาการความพร้อมของนักเรียนทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

2.2 การดำเนินงานตามแผนงาน

ด้านการพัฒนาบุคลากร เกี่ยวกับการกำหนดแผนงานและโครงการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่ามีการกำหนดแผนงานและโครงการ โดยกำหนดเป็นโครงการไว้ในแผนปฏิบัติงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด กำหนดเป็นโครงการไว้ในแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน และกำหนดเป็นโครงการไว้ในแผนปฏิบัติงานของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ

เกี่ยวกับการ จัดทำรายละเอียดในการจัดทำแผนงานหรือโครงการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า มีการจัดทำ โดยมีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานไว้ชัดเจน เป็นขั้นตอน สามารถปฏิบัติได้ กำหนดการติดตามผลการปฏิบัติงานของครูอย่าง

ต่อเนื่อง ตลอดจนมีการสำรวจความต้องการ และความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร

เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในการกำหนดแผนงานและโครงการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า ศูนย์ฯ มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานและโครงการ โดยเป็นผู้ให้ข้อมูลในการจัดเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม จัดเตรียมสื่อและการบริการสื่อ เป็นผู้เสนอแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เกี่ยวกับการแจ้งให้ผู้อยู่เกี่ยวข้องทราบรายละเอียดของการปฏิบัติก่อนการดำเนินงานฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่า มีการปฏิบัติโดยใช้วิธีการประชุมชี้แจงให้ผู้อยู่ร่วมงานทราบ เมื่อจะจัดแต่ละครั้ง การแจ้งให้ทราบเป็นเอกสาร/หนังสือเวียน และเป็นกำหนดการประจำปีหรือประจำภาคเรียน

เกี่ยวกับวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากร ใช้วิธีการศึกษานอกสถานที่หรือดูงาน ใช้วิธีการฝึกอบรม และวิธีการประชุม และนอกจากนั้นวิทยากรในการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร ได้แก่ ศึกษานิเทศก์จังหวัด ครูวิทยากรแกนนำ ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กและอนุบาลศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด

เกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร พบว่า มีการประเมินผลโดยประเมินวิธีการหรือกระบวนการปฏิบัติงาน ประเมินผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ และประเมินปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงาน และวิธีการประเมินผลใช้วิธีสังเกตพฤติกรรม การปฏิบัติงาน ใช้แบบสอบถาม และใช้วิธีตรวจผลงาน (ในกรณีที่มีการฝึกปฏิบัติ)

เกี่ยวกับบุคลากรที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรพบว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล และนอกจากนั้นผู้รับการฝึกอบรมและพัฒนา ร่วมกันประเมิน ผู้ร่วมดำเนินงานทุกคน เป็นผู้ประเมิน และหัวหน้าโครงการ เป็นผู้ประเมิน และในการติดตามผลการพัฒนาบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติโดยผู้บริหาร เป็นผู้ติดตามผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายให้ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการติดตามและรายงานผล ตลอดจนมอบหมายให้หัวหน้าสายชั้นติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน

ด้านการดำเนินงานปรับปรุงศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ให้เป็นแหล่งวิชาการ พบว่า มีการดำเนินการ สภาพการดำเนินการ โดยจัดสถานที่ดำเนินการ ร่วมกับศูนย์สื่อระดับประถมศึกษาของโรงเรียน และใช้ห้องเรียนห้องหนึ่ง เป็นศูนย์วิชาการ

การดำเนินการปรับปรุงศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในปีการศึกษา 2533 มีการจัดทำมุมเอกสารสำหรับการดำเนินงานการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จัดทำสื่อต้นแบบสำหรับการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จัดทำมุมสื่อการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา และจัดทำเอกสารและสื่อทางไกลสำหรับโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา สำหรับบุคลากรที่มีส่วนร่วมในการปรับปรุงศูนย์ฯ ได้แก่ ครูวิทยากร แกนนำ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด และครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กและชั้นอนุบาลศึกษา

เกี่ยวกับการดำเนินการจัดศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งวิชาการพบว่า มีการดำเนินการโดยมีการดำเนินการจัดสื่อและเอกสารต่าง ๆ ไว้เป็นประเภท เพื่อสะดวกในการใช้จัดสำหรับโรงเรียนอนุบาลเพื่อเป็นตัวอย่าง จัดสื่อและเอกสารไว้เป็นมุมตามลักษณะการจัดห้องเรียนและจัดเก็บไว้ในตู้เป็นหมวดหมู่อย่างดี

เกี่ยวกับการดำเนินการผลิตสื่อต้นแบบ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ครูโรงเรียนในโครงการ พบว่า มีการดำเนินการ โดยมีการวางแผนการผลิตสื่อ การผลิตสื่อต้นแบบตามแผนที่วางไว้ ผลิตสื่อเพื่อนำไปใช้จริง ตลอดจนมีการแก้ไขปรับปรุงสื่อต้นแบบให้ดียิ่งขึ้น สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการผลิตสื่อต้นแบบ คือ ครูวิทยากร แกนนำ ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กและอนุบาลศึกษา ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ/กิ่งอำเภอ และครูคนอื่น ๆ ที่มีความสามารถในการผลิตสื่อต้นแบบ

เกี่ยวกับการรวบรวม เอกสารและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า มีการดำเนินการ โดยการรวบรวม เอกสาร คำว่า และหนังสือต่าง ๆ ที่หน่วยงานในสังกัดจัดส่งให้มีการผลิต เอกสารทางวิชาการที่จำเป็นเพิ่มเติม

และรวบรวม เอกสาร และรายงานผลการดำเนินงาน เก็บไว้เป็นหมวดหมู่

เกี่ยวกับการให้บริการสื่อและเอกสารทางวิชาการแก่ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า มีการดำเนินการโดยให้บริการสื่อและเอกสารทางวิชาการแก่ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ประชาสัมพันธ์ให้ครูผู้สอนทราบ จัดระบบให้มีการยืมทั้งในและนอกสถานที่ และบางแห่งให้บริการศึกษาค้นคว้าเฉพาะภายในศูนย์ฯ

ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา บุคลากรส่วนใหญ่ เห็นว่า มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประเภทของกิจกรรมที่จัดได้แก่ การศึกษาดูงานโรงเรียนหรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่น มีการร่วมประกวดโรงเรียนที่ดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่น และมีการร่วมประกวดครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่น และวิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ใช้หลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และบางแห่งจัดกิจกรรมตามความเหมาะสมของโรงเรียน

เกี่ยวกับวิธีดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า กำหนดให้มีการนิเทศ ติดตามผล และประเมินผล มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน จัดประชุมคณะกรรมการ กำหนดเกณฑ์การจัดกิจกรรม จัดทำรายละเอียดและขั้นตอนการจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ให้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับโรงเรียนในโครงการ และการนำผลการประเมินปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและนำไปใช้

เกี่ยวกับบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิทยากรแกนนำ และครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กและอนุบาลศึกษา

เกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจ สร้างเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า วิธีที่ใช้ปฏิบัติคือ การให้มีอิสระในการปฏิบัติงาน การให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน และให้มีการยกย่องชมเชยผู้ปฏิบัติงานดีเด่น

ด้านการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อน
ประถมศึกษาพบว่า มีการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถม
ศึกษา ดำเนินการโดยให้มีการประเมินผลการนิเทศเป็นระยะ ๆ มีการประชุมชี้แจงและมอบหมาย
งานต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนให้มีการรายงานความก้าวหน้าของงานนิเทศแต่ละครั้งให้ผู้ร่วม
งานทราบ และเกี่ยวกับเกณฑ์ในการนิเทศติดตามผลโรงเรียนในโครงการ มีการนิเทศติดตามผล
ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

เกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาภายใน
โรงเรียน ได้ใช้กิจกรรมนิเทศ ได้แก่ การเยี่ยมชั้นเรียน การให้คำปรึกษา และการสังเกตการ
สอน การได้รับความรู้จากการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของครูผู้สอน ส่วนใหญ่เห็นว่า
สอดคล้องกับความต้องการ และบางส่วนเห็นว่าไม่สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอน
เนื่องจากผู้นิเทศขาดการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ และเนื้อหาสาระของการนิเทศ
ไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ผู้นิเทศโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา จาก
ภายนอกได้แก่ ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด ผู้รับผิดชอบแผนงาน และ
ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด สำหรับผู้นิเทศภายในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน
ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร

เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
ได้แก่ แบบบันทึกการนิเทศ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน และแบบสังเกตการจัดสภาพการ เรียน
และความเป็นอยู่ และในการประเมินผลการนิเทศติดตามผลโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อน
ประถมศึกษา พบว่า มีการประเมินผลดำเนินการโดยประเมินวิธีการหรือกระบวนการปฏิบัติงาน
นิเทศ ประเมินผลการปฏิบัติหรือผลที่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ครู ตลอดจนประเมินปัจจัยที่ช่วย
สนับสนุนการปฏิบัติงานนิเทศ

2.3 การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน

ด้านการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน เกี่ยวกับการประเมินผล
ระหว่างดำเนินงานพบว่า สิ่งที่ประเมินระหว่างดำเนินงาน คือ การประเมินพัฒนาการด้านความ
ต้องการของนักเรียน ประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอน เพื่อพัฒนา เด็ก
และประเมินการจัดสภาพการ เรียนและความเป็นอยู่ และเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลระหว่าง

ดำเนินงาน พบว่า ดำเนินการโดยการประเมินความก้าวหน้าของการทำงาน โดยตรวจสอบจากรายงานผล การสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้อง การสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนใช้วิธีตรวจผลงานของครูผู้สอนและนักเรียน

เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลระหว่างดำเนินงาน ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน แบบสังเกตการจัดสภาพการเรียนและความเป็นอยู่ และแบบรายงานผลการนิเทศระยะเวลาในการประเมินผลภาคเรียนละ 1 ครั้ง สำหรับบุคลากรที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลระหว่างดำเนินงาน ได้แก่ ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด และผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา

ด้านการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า สิ่งที่ประเมินเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน คือ การประเมินความพร้อมของนักเรียนทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ประเมินผลการดำเนินงานโครงการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอน เพื่อพัฒนาเด็ก

เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความพร้อมของนักเรียน ได้แก่ แบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียน แบบสังเกต และแบบวัดความพร้อมของนักเรียนทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ระยะเวลาในการประเมินความพร้อมของนักเรียน มีการประเมินภาคเรียนละ 1 ครั้ง บางแห่งประเมินตลอดภาคเรียน โดยการสังเกต และบางแห่งประเมินเดือนละ 1 ครั้ง สำหรับบุคลากรที่มีส่วนร่วมในการประเมินความพร้อมของนักเรียน ได้แก่ ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด และครูวิทยากร แกนนำ

เกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า มีการดำเนินงาน ในการประเมินดำเนินการโดยใช้หลักเกณฑ์การประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ นอกจากนี้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจัดทำ เกณฑ์ประเมินผล และบางแห่งสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จัดทำ เกณฑ์ประเมินผล

เกี่ยวกับ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่ แบบประเมินโครงการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แบบตรวจสอบพัฒนาการของนักเรียน และแบบรายงานการติดตามงบประมาณ. สำหรับบุคลากรที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน ได้แก่ ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

ด้านการสรุปผลและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า วิธีปฏิบัติคือ ศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้รับผิดชอบแผนงานร่วมกันสรุปและจัดทำรายงาน นำเสนอรายงานต่อหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดตามสายงาน จัดทำเอกสารสรุปรายงานผลการดำเนินงานเผยแพร่ และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด เสนอรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เกี่ยวกับผลการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในหน่วยงานที่รับผิดชอบในบึงบอระเพ็ด 2533 บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่า ยังมีบางส่วนที่ต้องปรับปรุง บางหน่วยงานเห็นว่าประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย บางหน่วยงานเห็นว่ายังมีบางโครงการที่คาดว่าจะคงไม่มีเวลาทำ หรือทำตามกำหนดเวลาไม่ได้ และบางหน่วยงานเห็นว่าประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

เกี่ยวกับการที่หน่วยงานได้นำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่า จะนำไปเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานครั้งต่อไป และบางหน่วยงานนำไป เปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

3. ปัญหาในการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

3.1 ด้านการเตรียมการดำเนินงานตามแผนงาน

ด้านการศึกษานโยบายและแนวทางการดำเนินงาน ประชากรส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหาและสิ่งที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุดคือ การอบรม ประชุม สัมมนาใช้เวลาน้อยเกินไป รองลงมาคือ ขาดเอกสาร/แหล่งวิชาสำหรับค้นคว้า สำหรับการรับทราบนโยบายของ

ครูผู้สอนส่วนน้อยตอบว่ามีปัญหา และสิ่งที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุดคือ การอบรม ประชุม สัมมนา ใช้เวลาน้อยเกินไป

ด้านการวางแผนงาน ประชากรส่วนน้อยตอบว่ามีปัญหา และสิ่งที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุดคือ แผนงานและโครงการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น รองลงมาคือ ผู้มีหน้าที่ในการวางแผนขาดความรู้ ความเข้าใจในการวางแผนและการเขียนโครงการ

ด้านการเตรียมบุคลากร ประชากรส่วนน้อยตอบว่ามีปัญหา และสิ่งที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุดคือ บุคลากรมีความรู้และทักษะไม่เพียงพอ รองลงมาคือ ขาดการประสานงานที่ดี ระหว่างหน่วยงานและภายในหน่วยงาน

ด้านการประสานงานภายในหน่วยงาน ประชากรส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา และสิ่งที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุดคือ ขาดการติดตามประเมินผลงานแต่ละขั้นตอน ทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่องกัน และไม่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นได้ รองลงมาคือ ขาดการประชาสัมพันธ์ของแต่ละฝ่ายทำให้เกิดความขัดแย้งกันในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชากรส่วนน้อยตอบว่ามีปัญหา และสิ่งที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุดคือ ขาดการติดตาม ประเมินผล แต่ละขั้นตอนของแต่ละกิจกรรม ทำให้งานไม่ทันตามกำหนดเวลา รองลงมาคือ ขาดการประชาสัมพันธ์หน้าที่ของแต่ละฝ่ายทำให้ทำงานข้ามขั้นตอน

ด้านการเตรียมการประเมินผล ประชากรส่วนน้อยตอบว่ามีปัญหา และสิ่งที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุดคือ ขาดงบประมาณจัดทำเครื่องมือประเมินผล รองลงมาคือ บุคลากรขาดความรู้ในการจัดทำเครื่องมือประเมินผล จำนวนบุคลากรที่จัดทำเครื่องมือประเมินผลไม่เพียงพอ

3.2 ด้านการดำเนินงานตามแผนงาน

ด้านการพัฒนาบุคลากร เกี่ยวกับการวางแผนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร ประชากรส่วนน้อยตอบว่ามีปัญหา และสิ่งที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุดคือ ไม่มีงบประมาณในการจัดทำแผนงานและโครงการ รองลงมาคือ แผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากรไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น

ด้านการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร ประชากรส่วนน้อยตอบว่ามีปัญหา และ
 สิ่งที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุดคือ วัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินงานมีไม่เพียงพอ รองลงมาคือ
 ระยะเวลาในการดำเนินงานแต่ละครั้งน้อยเกินไป

ด้านการเข้ารับการศึกษาอบรมและพัฒนาบุคลากรของครูผู้สอนระดับก่อน
 ประถมศึกษา ส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา และสิ่งที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุด คือ ระยะเวลา
 ดำเนินงานแต่ละครั้งน้อยเกินไป รองลงมาคือ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานมีไม่เพียงพอ

ด้านการประเมินผลการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร ประชากรส่วนน้อย
 ตอบว่ามีปัญหา และสิ่งที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุดคือ ขาดการนำผลการประเมินไปใช้ในการ
 ปรับแผนงานและโครงการในโอกาสต่อไป รองลงมาคือ วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการ
 ประเมินผล ไม่สามารถวัดผลได้ตามข้อเท็จจริง

ด้านการปรับปรุงศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ให้เป็น
 แหล่งวิชาการ ประชากรส่วนน้อยตอบว่ามีปัญหา และสิ่งที่เห็นว่ามีปัญหาในระดับเท่ากัน คือ
 ขาดเอกสารในการดำเนินงาน บุคลากรในการดำเนินงานปรับปรุงศูนย์ มีไม่เพียงพอ
 การประชาสัมพันธ์ทำได้ไม่ทั่วถึง งบประมาณไม่เพียงพอ และระยะเวลาในการดำเนินงาน
 น้อยเกินไป

ด้านการให้บริการสื่อและ เอกสารทางวิชาการแก่บุคลากรระดับก่อน
 ประถมศึกษา ประชากรส่วนน้อยตอบว่ามีปัญหา และสิ่งที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุด คือ
 สื่อและ เอกสารทางวิชาการมีไม่เพียงพอกับผู้รับบริการ รองลงมาคือ ขาดการประชาสัมพันธ์
 และการประสานงานที่ดี และบุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการให้บริการจากศูนย์พัฒนาการ
 ศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา

ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประชากร
 ส่วนน้อยตอบว่ามีปัญหา และสิ่งที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุดคือ วัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินงาน
 ไม่เพียงพอ รองลงมาคือ ผู้ร่วมดำเนินงานมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ

ด้านการนิเทศติดตามผลการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดย
 ผู้นิเทศจากภายนอก ประชากรส่วนใหญ่ตอบว่ามีปัญหา และสิ่งที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุด คือ
 ผู้นิเทศมีเวลาในการนิเทศไม่เพียงพอ เพราะมีภารกิจอื่นมาก รองลงมาคือ จำนวน
 ผู้นิเทศมีน้อย ทำให้ได้ไปทั่วถึง และในการนิเทศติดตามผลภายในโรงเรียน ผู้บริหาร
 ส่วนน้อยตอบว่ามีปัญหา และสิ่งที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุดคือ ผู้บริหารมีภารกิจมาก จึงทำให้
 การนิเทศขาดความต่อเนื่อง รองลงมาคือ ขาดเครื่องมือในการนิเทศ

ด้านการใช้งบประมาณ ประชากรส่วนใหญ่ตอบว่ามีปัญหา และสิ่งที่
 เห็นว่ามีปัญหามากที่สุดคือ งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ รองลงมาคือ วิธีปฏิบัติในการ
 ใช้เงินตามแผนงานและโครงการมีขั้นตอนมาก ทำให้ขาดความคล่องตัวในการดำเนินงาน
 และกรณีงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ ประชากรส่วนใหญ่ใช้วิธีแก้ไขปัญหาคือ ใช้เงินช่วยเหลือ
 จากครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการศึกษา รองลงมาคือ ใช้เงินบริจาคจากมูลนิธิ
 แนะนำให้ครูผลิตสื่อจากวัสดุท้องถิ่น

3.3 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน

ด้านการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อน
 ประถมศึกษา ประชากรส่วนน้อยตอบว่ามีปัญหา และสิ่งที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุดคือ ขาดความ
 ต่อเนื่องในการติดตามประเมินผล รองลงมาคือ ขาดเครื่องมือในการประเมินผล

ด้านการสรุปผลและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับ
 ก่อนประถมศึกษา ประชากรส่วนใหญ่ตอบว่ามีปัญหา และสิ่งที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุดคือ
 ขาดการประสานงานที่ดี ทำให้การดำเนินงานไม่คล่องตัว รองลงมาคือ ขาดการวางแผน
 เพื่อสรุปผลและรายงานผล ผู้เกี่ยวข้องไม่เห็นความสำคัญของการสรุปรายงานผล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร สรุปได้ดังนี้

1. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 ได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี 2533 ให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด
2. การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ใช้หลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยกำหนดให้ศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งตั้งอยู่ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด วางแผนงานโดยประสานงานกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำนักงานกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา
3. การกำหนดนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา กำหนดให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และเป้าหมายด้านการพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งกำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)
4. การจัดทำแผนงานและโครงการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร จัดทำร่วมกันระหว่างสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชุม อบรม สัมมนา ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน
5. การปรับปรุงศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ให้เป็นแหล่งวิชาการ จัดทำตามความเหมาะสมของแต่ละจังหวัด อาทิ เช่น การขยายศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับอำเภอ (จังหวัดสมุทรปราการ) การพัฒนาห้องเรียนแกนนำ และครูวิทยากรแกนนำประจำกลุ่มโรงเรียน (จังหวัดนครปฐม) และการจัดห้องสมุดเสียงระดับก่อนประถมศึกษา (จังหวัดสมุทรสาคร) เป็นต้น
6. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของแต่ละจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 ดำเนินการตามความพร้อมและความเหมาะสมของแต่ละจังหวัด ส่วนใหญ่ใช้

หลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และบางแห่งจัดตามความเหมาะสมของท้องถิ่น

7. การนิเทศติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน มีการนิเทศจากผู้นิเทศภายนอก และการนิเทศภายในโรงเรียน

8. การใช้งบประมาณส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หน่วยงานต้นสังกัด

ในปีงบประมาณ 2533 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 ได้รับงบประมาณดังนี้

1. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ได้รับงบประมาณ 1,056,262 บาท
2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ได้รับงบประมาณ 684,930 บาท
3. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ได้รับงบประมาณ 596,290 บาท
4. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ได้รับงบประมาณ 433,070 บาท
5. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ได้รับงบประมาณ 415,060 บาท

9. การประเมินผลโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และเป็นผล การดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ใช้หลักเกณฑ์ของสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และบางจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จัดทำ เกณฑ์ประเมินผล

10. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแต่ละจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 มีการสรุป และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาต่อสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ หน่วยงานต้นสังกัด

อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เกี่ยวกับการดำเนินงานและมีปัญหาในการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเขตการศึกษา 1 มีประเด็นสำคัญสมควรที่จะนำมาอภิปรายและเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ด้านการเตรียมการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

1. การศึกษานโยบายและแนวทางการดำเนินงาน

การดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 จากผลการวิจัยพบว่า มีการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หน่วยงานต้นสังกัด โดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ในการดำเนินงาน บุคลากรส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีการศึกษานโยบายและแนวทางการดำเนินงาน โดยศึกษาเอกสารจากแผนพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาแผนงานและโครงการของโรงเรียน ซึ่งมีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา บุคลากรบางส่วนจึงศึกษาเอกสารของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และศึกษานิเทศก์จังหวัดศึกษาแผนพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) และเอกสารประกอบการอบรมระดับก่อนประถมศึกษา การชี้แจงนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน ส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชุมผู้บริหารโรงเรียน การอบรมและสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ตลอดจนการศึกษาดูงานหน่วยงานและโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่น จากการศึกษาวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแต่ละจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 มีการเตรียมการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในด้านการศึกษานโยบายให้สอดคล้องเป็นขั้นตอน ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ซึ่งได้กำหนดแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา งานดำเนินการศึกษาก่อนภาคบังคับ
ในปีงบประมาณ 2533 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเสริมพัฒนาการ เด็กก่อนวัยเรียน ได้เจริญ
เติบโตตามศักยภาพ และเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อน เข้ารับการศึกษาภาคบังคับอย่างกว้างขวาง
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533)

2. ด้านการกำหนดนโยบายของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในการ
จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า มีการกำหนดนโยบายร่วมกันกับสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งกำหนดนโยบายไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สำหรับ
แผนงานและโครงการของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ
ประจำปีของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และมีการดำเนินงานตามแผนที่สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ สำหรับการกำหนดนโยบายขึ้นมาใหม่ตามความ
ต้องการจำเป็น และกำหนดเป็นแผนปฏิบัติงานของศูนย์ฯ มีเพียงส่วนน้อยสำหรับการกำหนดนโยบาย
และแนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนนั้น ผลการวิจัยพบว่า
มีการกำหนดนโยบายของโรงเรียนโดยกำหนดให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/
กิ่งอำเภอ และมีการจัดทำแผนงานและโครงการของโรงเรียน ในการกำหนดนโยบายนั้นพบว่า
ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนร่วมกับครูผู้สอน โดยเฉพาะครูผู้สอนได้เสนอความคิดเห็นที่ได้รับจากการ
เข้ารับการอบรม สัมมนา และศึกษาองาน และเป็นผู้ร่วมให้ข้อมูลทั่วไปด้านการจัดสภาพการเรียน
และความเป็นอยู่ ผลการวิจัยนี้มีบางส่วนที่สอดคล้องและบางส่วนที่แตกต่างจาก สมมาศ ประทุมวัลย์
(253๕) ที่พบว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษากำหนด เป็นโครงการ
ไว้ในแผนปฏิบัติงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำหรับการกำหนดเป็นโครงการในแผน
ปฏิบัติงานของศูนย์ฯ และของโรงเรียนหรือกำหนดเป็นโครงการพิเศษมีเป็นส่วนน้อย ทั้งนี้จากผล
การวิจัยการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 1 พบว่า โรงเรียน
มีการกำหนดนโยบายจัดทำแผนงานและโครงการของโรงเรียน อาจเนื่องมาจากแนวคิดใหม่ใน
การพัฒนาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดให้ประมวลปัญหา
และความต้องการจากระดับปฏิบัติคือ โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน โดยมีการจัดทำและประสาน
แผนกันในทุกระดับ ทำให้รู้สภาพและมีปัญหาที่แท้จริง นอกจากนี้อาจเนื่องมาจาก สมมาศ ประทุมวัลย์
(253๕) ได้ศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามโครงการ

อนุบาสนนบท สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นภาพรวมของประเทศ และในถึงงบประมาณ 2532 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดสรรงบประมาณ ในแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แยกจากแผนงานจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ทำให้หน่วยงานระดับปฏิบัติสามารถดำเนินงานโดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. การวางแผนงานในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มีการวางแผนระยะสั้น 1 ปี ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการ วางแผนระยะยาว 5 ปี และบางหน่วยงาน วางแผนระยะกลาง 2-3 ปี มีการจัดทำรายละเอียดของแผนงานและโครงการ โดยมีการสำรวจ และวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน กำหนดให้มีการควบคุม กำกับ นิเทศติดตาม ประเมินผล และนำผลไปปรับปรุงแก้ไข ได้มีการกำหนด แผนงานและโครงการในทุกระดับ กล่าวคือ กำหนดเป็นโครงการไว้ในแผนปฏิบัติการของสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ รวมทั้งแผนงานและโครงการ ของโรงเรียน โดยมีการประสานงานร่วมกัน ส่วนใหญ่กิจกรรมที่กำหนดในแผนงานและโครงการ จะเป็นการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร กิจกรรมการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และมีการ จัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสถียร เหลืองอร่าม (2517) ที่กล่าวถึงการวางแผนว่า "การวางแผนเป็นการเลือกวิถีทางใน อนาคตจากทางเลือกหลาย ๆ ทางสำหรับที่จะให้กิจกรรมทั้งหมดหรือบางส่วนดำเนินไปตามวิถี ทางนั้น การวางแผนเป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร จะให้ใครทำ และมีวิธี ทำอย่างไร การวางแผนจึง เป็นการนำกิจการไปสู่วัตถุประสงค์ที่เลือกไว้ โดยวิถีทางที่ถูกหลัก ที่สุด" นอกจากนั้น การวางแผนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 จะปฏิบัติงานโดยตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2527) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการวางแผนว่า "ช่วยให้มีการตัดสินใจอย่างมีหลักเกณฑ์ เพราะมีการ ศึกษาสภาพเดิม มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตและหาช่องทางทำให้สำเร็จ การวางแผนเป็นศูนย์ กลางในการประสานการบริหารงานทุกสาขา เข้าด้วยกัน ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปโดยประหยัด และมีประสิทธิผล และเป็น เครื่องมือในการควบคุมงานของนักบริหารได้เป็นอย่างดี" ทั้งนี้จากผล การวิจัยข้อมูลทั่วไปพบว่า บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนงานส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท ดังนั้นในหน่วยงานทางการศึกษาของจังหวัด น่าจะมีผู้ซึ่งรู้ และ เข้าใจในการจัดทำแผนได้ดี ประกอบกับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติมีแนวทางกำหนด

ให้ศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และมีการบริหารศูนย์ในรูปของคณะกรรมการ ทำให้มีการประสานงานกันสู่ระดับอำเภอ และหน่วยปฏิบัติคือ กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน ทั้งนี้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา แต่ละจังหวัดในเขตการศึกษา 1 สามารถทำโครงการย่อย เพื่อสนองความต้องการพัฒนางานในระดับจังหวัดได้ และในการดำเนินการของแต่ละหน่วยงานในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จะคงมีการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน จึงจะทำให้บรรลุประสงค์และ เป้าหมายของแผนงานได้ดียิ่งขึ้น

4. ด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 พบว่า จะต้องมีการประสานงานทั้งภายในหน่วยงานและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของสถานศึกษาของรัฐและเอกชน รวมทั้งหน่วยงานสาธารณสุข และกรมพัฒนาชุมชนสังกัดกระทรวงมหาดไทย ดังนั้นการประสานงานจึงมีความสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการประสานงาน เป็นขั้นหนึ่งของการบริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้เทคนิควิธีในการส่งเสริม ชักจูง ดักเตือน และช่วยเหลือให้ทุกหน่วยงานขององค์การรับเอาหน้าที่ขององค์การ เป็นจุดหมายปลายทาง วัตถุประสงค์ขององค์การ เป็นทิศทาง และใช้มาตรฐานการปฏิบัติ เป็นทางเสื่อสำหรับบังคับงานเอง และรวมระบบย่อย ๆ ให้เป็นระบบใหญ่ที่เข้มแข็ง (สุรธวัช ศรีธวัช, 2532) การประสานงานในด้านการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จะต้องประสานงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ โดยเฉพาะการจัดให้มีการติดตาม และประเมินผล เพื่อทราบความก้าวหน้าของงานแต่ละขั้นตอน การสื่อสารที่ดีก็จะเป็นพื้นฐานในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคลากร อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน จากผลการวิจัยพบว่า บางหน่วยงานจัดให้มีการประชาสัมพันธ์หน้าที่ของ แต่ละฝ่าย เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และจัดทำแผนภูมิแสดงสายงาน และกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานและตำแหน่งหน้าที่ให้ชัดเจน ทำให้การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นไปได้ดีพอควร

การเตรียมการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า มีปัญหา ด้านการศึกษานโยบายและแนวทางการดำเนินงาน เพราะการอบรม ประชุม สัมมนาใช้เวลาน้อยเกินไป ขาดเอกสาร แหล่งวิชาสำหรับค้นคว้า การวางแผนงานมีปัญหาเกี่ยวกับแผนงานและโครงการ

จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น และผู้มีหน้าที่ในการวางแผนหาความรู้ ความเข้าใจ ในการวางแผนและการเขียนโครงการ การประสานงานภายในหน่วยงาน มีปัญหาเนื่องจากขาดการติดตามประเมินผลงานแต่ละขั้นตอน ทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่องกัน และไม่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นได้ สำหรับการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีปัญหาเนื่องจากขาดการติดตาม ประเมินผล แต่ละขั้นตอนของแต่ละกิจกรรม ทำให้งานไม่ทันตามกำหนดเวลา และขาดการประชาสัมพันธ์หน้าที่ของแต่ละฝ่ายทำให้ทำงานข้ามขั้นตอน ในการเตรียมบุคลากรมีปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรมีความรู้และทักษะไม่เพียงพอ และด้านการเตรียมการประเมินผล ขาดงบประมาณจัดทำ เครื่องมือประเมินผล อย่างไรก็ตามมีปัญหาดังกล่าวจากผลการวิจัยพบว่า ประชากรส่วนน้อยระบุว่า เป็นปัญหา ซึ่งในการเตรียมการดำเนินงานนั้นผู้บริหารจำเป็นจะต้องคำนึงถึงรายละเอียดของการจัดทำแผนงาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ให้บรรลุเป้าหมายมากที่สุด และเกิดปัญหาน้อยที่สุด ดังที่ โฮลเดน อิลรอย และ บริตัน (Holden, Ilroy and Breton อ้างถึงใน สมพร แสงชัย 2514) ได้ลำดับขั้นตอนดังกล่าวว่า การทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน การจัดทำระบบงานอย่างคร่าว ๆ การกำหนดเวลาและลำดับของงานต่าง ๆ การใช้ทรัพยากร อันได้แก่ ข้อมูลข่าวสาร คน เงิน วัสดุสิ่งของ สถานที่ และเวลา อย่างเหมาะสมที่สุด กำหนดงบประมาณของโครงการทั้งหมดของงานแต่ละขั้น กำหนดระยะรายงาน การจัดการและควบคุมตามแผน และการประเมินผล ก็จะทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานทุกระดับ เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการดำเนินงานตาม แผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

การดำเนินงานตาม แผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีหลายขั้นตอน-สำหรับ การอภิปรายจะยกประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจนำเสนออภิปราย ดังนี้

1. การพัฒนาบุคลากร จากผลการวิจัยพบว่า มีการกำหนดแผนงานและโครงการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร โดยมีการจัดทำแผนงานและโครงการร่วมกันระหว่างสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สำหรับโรงเรียนจะมีการปฏิบัติตามแนวคำ เนินการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ โดยส่งครู เข้ารับการอบรม สัมมนา ตามวิธีพัฒนาบุคลากร ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งวิทยากรที่ให้

การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย บุคลากรที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น ศึกษานิเทศก์ จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ครูวิทยากรแกนนำ ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด และวิทยากรที่มีความชำนาญเฉพาะสาขา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เลิศลักษณ์ สุขแก้ว (2533) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามแนวดำเนินการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะการพัฒนาบุคลากร เกี่ยวกับการดำเนินงานการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษานั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งมอบหมายให้สำนักงานการศึกษาจังหวัด และศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบ ดำเนินการอบรม รวมทั้งการนิเทศติดตามผล โรงเรียน เป็นผู้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางปฏิบัติเท่านั้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ เมธี ปิณฑนันทน์ (2529) ที่กล่าวว่า แผนพัฒนาบุคลากรจะได้รับความช่วยเหลืออย่างน้อย ในระบบโรงเรียน จะต้องมาจากฝ่ายบริหารกลางช่วยริเริ่มความคิดในการพัฒนาบุคลากร และในการติดตามผลการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร พบว่า ผู้บริหาร เป็นผู้ติดตามผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนด้วยตนเอง เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดา จำเพียร (2531) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนพบว่า ด้านบริหารบุคลากร ผู้บริหารปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาอยู่ในปริมาณสูง ได้แก่ การติดตามและประเมินผลด้านการบริหารบุคลากรในโรงเรียน จะเห็นได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด เห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน เพราะจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์ และบุคลากรจะมีความรู้ความสามารถนำไปปฏิบัติงานได้ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนถึงแม้จะมีภารกิจในการบริหารงานระดับประถมศึกษา แต่ได้ตระหนักถึงความสำคัญ ได้แก่ การติดตามผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาด้วยตนเอง นับว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสม เพราะสามารถจะทราบขั้นตอนการปฏิบัติงานรวมทั้งปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และติดต่อประสานงานกับผู้นิเทศจากภายนอกในอันที่จะปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

2. การดำเนินงานปรับปรุงศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ให้เป็นแหล่งวิชาการ การจัดศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นมา ในโครงการอนุบาลชนบท โดยกำหนดให้โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดเป็นที่ตั้งของศูนย์ฯ และมีการบริหารศูนย์ในรูปของคณะกรรมการ ในมีงบประมาณ 2533 ผลการวิจัยพบว่า

ศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาแต่ละจังหวัดในเขตการศึกษา ๑ มีการดำเนินงานปรับปรุงศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ กัน ตามความเหมาะสม และความต้องการของแต่ละจังหวัด ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บริการสื่อและเอกสารทางวิชาการแก่บุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา การดำเนินการนั้นยึดแนวดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (๒๕๓๓) ในบางจังหวัดได้ขยายศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในระดับอำเภอ การพัฒนาห้องเรียนแกนนำ และครูวิทยากรแกนนำประจำกลุ่มโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อจัดบริการ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการได้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้น ในทัศนะของผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด เป็นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพราะเห็นว่าโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวกการศึกษา และจะได้เป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ถึงแม้จะมีข้อจำกัดบางประการ เกี่ยวกับบุคลากรในศูนย์ฯ อยู่บ้างก็ตาม

๓. การส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๒๙-๒๕๓๓ มีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยังได้เน้นการจัดกิจกรรม เพื่อเตรียมความพร้อมและเสริมสร้างศักยภาพแก่เด็กก่อนวัยเรียนทุกด้าน ดังนั้นสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา ๑ ซึ่งมีเป้าหมายในด้านปริมาณ ขยายการเปิดห้องเรียนชั้นเด็กเล็ก และอนุบาลศึกษา และในด้านคุณภาพ เน้นการเตรียมความพร้อม ก่อนเข้าเรียนต่อการศึกษาภาคบังคับ โดยจัดให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา มีการศึกษาดูงานโรงเรียนหรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่น และมีการสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หลังจากการประชุม อบรม และศึกษาดูงาน บางหน่วยงานได้จัดให้มีการร่วมประกวดโรงเรียนที่ดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่น การร่วมประกวดครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่น การจัดกิจกรรม เสริมสมรรถภาพกลไกนักเรียน โดยใช้หลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (๒๕๓๓) และบางแห่งจัดกิจกรรมตามความเหมาะสมของโรงเรียน ทั้งนี้ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของแต่ละจังหวัด มีรูปแบบต่าง ๆ กัน ซึ่งเป็นกลไกในการบริหารงานของแต่ละจังหวัด ในอันที่จะจูงใจให้บุคลากรมีความร่วมมือและเต็มใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ แต่หลักเกณฑ์

การประเมินผลการประกวดโรงเรียนต่าง ๆ ในการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ยังยึดแนวดำเนินการ และเกณฑ์มาตรฐานขั้นต้นที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้ และมีบางจังหวัดได้พัฒนาการดำเนินงานในด้านนี้ในระดับที่ดียิ่งขึ้น

4. การสร้างแรงจูงใจ สร้างเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร
ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของแต่ละหน่วยงานในเขตการศึกษา 1 ส่วนใหญ่ใช้วิธีปฏิบัติโดยการให้มีอิสระในการปฏิบัติงาน การให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน และให้มีการยกย่องชมเชยผู้ปฏิบัติงานดีเด่น บางจังหวัดพบว่า มีการประกาศเกียรติคุณสำหรับโรงเรียน และบุคลากรที่ปฏิบัติงานดีเด่น นอกจากนั้นจากนโยบายของแต่ละจังหวัดในเขตการศึกษา 1 ยังมีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนที่ชนะการประกวดในระดับจังหวัดไป เข้ารับการอบรม สัมมนา เกี่ยวกับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดดำเนินการแต่ละปี โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีนโยบายและแนวทางที่จะให้ครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรมในส่วนกลาง เป็นวิทยากร แกนนำในระดับจังหวัดต่อไป และเป็นการเผยแพร่ให้การดำเนินงานด้านนี้กระจายไปสู่ระดับอำเภอ เพื่อให้ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนมีความรู้และเข้าใจในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น จะเห็นว่านอกจากจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรด้านความรู้ความเข้าใจแล้ว การสร้างเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ก็มีผลสำคัญและเป็นแรงจูงใจให้บุคลากรมีความกระตือรือร้น และเต็มใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมบูรณ พรวรรณ (2521) ซึ่งกล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการสร้างแรงจูงใจที่นักบริหารควรคำนึงถึงคือ การสร้างน้ำใจ หรือขวัญ (Morale) ในการทำงาน การศึกษาให้เข้าใจในพฤติกรรมของผู้ร่วมงานตามหลักแห่งเหตุและผล และเครื่องล่อใจ (Incentive) ในการบริหารงานของผู้บริหารในหน่วยงานทางการศึกษา เขตการศึกษา 1 คงจะยึดหลักการสร้างแรงจูงใจ สร้างเสริมขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรตามโอกาสอันควร

5. การนิเทศติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
 เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีการประสานงานกับหน่วยงานหลายฝ่าย การนิเทศติดตามผลจึงมีการดำเนินการทั้งการนิเทศภายในโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หรือครูที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียน และผู้นิเทศจาก

ภายนอก ซึ่งได้แก่ ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน
 อนุบาลประจำจังหวัด กิจกรรมการนิเทศส่วนใหญ่คือ การ เยี่ยมชั้นเรียน การให้คำปรึกษา และ
 การสังเกตการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เลิศลักษณ์ สุขแก้ว (2533) ที่พบว่า ผู้บริหาร
 โรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบท ส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาครบทั้ง 5 ด้าน
 ได้แก่ ด้านการประเมินผล ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านอำนวยความสะดวก และบริการอื่น
 ด้านการจัดแนวประสมการณ์และการสอน และด้านการพัฒนาบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา
 สำหรับการนิเทศจากผู้นิเทศภายนอก ได้ดำเนินงานตามแผนงานและโครงการนิเทศศึกษาระดับ
 ก่อนประถมศึกษา มีการดำเนินงานตามปฏิทินนิเทศของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ บางจังหวัด
 มีการมอบหมายและแบ่งงานกันในส่วนของโรงเรียนที่เปิดขยายห้องเรียนใหม่ และโรงเรียนที่จัดการ
 สอนระดับก่อนประถมศึกษาอยู่แล้ว แต่มีการนิเทศติดตามผล ประเมินผลการนิเทศเป็นระยะ ๆ
 และสรุปผลการดำเนินงานร่วมกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากการนิเทศ
 สอดคล้องกับความต้องการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนได้เข้ารับการอบรม สัมมนาหรือศึกษา
 อบรม จากโครงการพัฒนาบุคลากร การนิเทศติดตามผล จึงต้องมีการควบคุม กำกับและประเมินผล
 การพัฒนาบุคลากร ซึ่งได้แก่ ความสามารถในการจัดประสมการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่นักเรียน
 นั้นเอง มีเพียงส่วนน้อยที่เห็นว่า ผู้นิเทศขาดการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ และเนื้อหาสาระ
 ของการนิเทศไม่ตรงกับความต้องการจำเป็น และในการประเมินผลการนิเทศส่วนใหญ่จะเน้นการ
 ประเมินวิธีการหรือกระบวนการปฏิบัติงานนิเทศ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำผลการประเมินไปใช้ในการ
 ปรับปรุงวิธีดำเนินงานในโอกาสต่อไป

6. การใช้งบประมาณตามแผนงาน จากการศึกษาเอกสารพบว่า การจัดการศึกษา
 ระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ใช้งบประมาณจากเงินงบประมาณ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการ
 ประถมศึกษาแห่งชาติ จัดสรรงบประมาณให้ในการดำเนินงานของแต่ละจังหวัด และนอกจากนั้น
 โรงเรียนยังได้รับอนุญาตเก็บเงินบำรุงการศึกษาได้ในอัตราตั้งแต่ 100 บาท จนถึง 500 บาท
 ต่อปี และบางส่วนได้รับเงินช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน
 จากผลการวิจัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ระบุว่างบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ และวิธีปฏิบัติในการ
 ใช้เงินตามแผนงานและโครงการมีขั้นตอนมาก ทำให้ขาดความคล่องตัวในการดำเนินงาน ทั้งนี้อาจ
 เนื่องมาจากการกำหนดรายละเอียดการใช้งบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปีของแต่ละจังหวัด

ส่วนใหญ่ใช้จ่ายเกี่ยวกับด้านการอบรมและพัฒนาบุคลากร การนิเทศการศึกษา ค่าวัสดุรายหัวนักเรียน และค่าวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ ทำให้งบประมาณที่จะสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมการจัดการศึกษาในโรงเรียนมีน้อย แต่ทั้งนี้วิธีแก้ไขปัญหาของโรงเรียนส่วนใหญ่ระบุว่าใช้เงินบริจาค แนะนำให้ครูผลิตสื่อจากวัสดุท้องถิ่น และประชาสัมพันธ์ให้ครูผู้สอนให้บริการจากศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในทัศนะของผู้วิจัยมีความเห็นว่า การดำเนินงานการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนนั้นจำเป็นต้องมีวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานอย่างพอเพียง เหมาะสมกับโรงเรียน ในการจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก และวิธีปฏิบัติในการใช้เงินงบประมาณมีขั้นตอนมาก ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนน่าจะจัดลำดับความสำคัญของงานและกิจกรรม การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยคำนวณประมาณการค่าใช้จ่ายอย่างคร่าว ๆ เพื่อที่จะใช้งบประมาณได้เหมาะสม และควรที่จะมีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในด้านการใช้งบประมาณเพราะครูผู้สอนเป็นผู้ปฏิบัติย่อมจะรู้สภาพและปัญหาที่แท้จริงในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียน สำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศึกษานิเทศก์จังหวัด ผู้รับผิดชอบแผนงาน ควรจะมีการสำรวจสภาพความต้องการอย่างแท้จริง เพื่อจัดทำแผนงาน และรายละเอียดการใช้งบประมาณให้เหมาะสม มีการประเมินผลแผนงาน เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับในอันที่จะกำหนดแผนงานและการใช้งบประมาณในปีงบประมาณต่อไป

การดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า มีปัญหาด้านการพัฒนาบุคลากร เกี่ยวกับไม่มีงบประมาณในการจัดทำแผนงานและโครงการ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรมีไม่เพียงพอ ระยะเวลาในการดำเนินงานแต่ละครั้งน้อยเกินไป สำหรับการประเมินผลการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรมีปัญหาเกี่ยวกับขาดการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับแผนงานและโครงการในโอกาสต่อไป ด้านการปรับปรุงศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งวิชาการ ขาดเอกสารในการดำเนินงาน บุคลากรในการดำเนินงานมีไม่เพียงพอ การส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานไม่เพียงพอ และในการนิเทศติดตามผลจากศูนย์ ศึกษานิเทศก์นอกมีปัญหามาเนื่องจากศูนย์ ศึกษานิเทศก์มีเวลาในการนิเทศไม่เพียงพอ เพราะมีภารกิจอื่นมาก การนิเทศติดตามผลภายในโรงเรียนมีปัญหา เนื่องจากผู้บริหารมีภารกิจมาก จึงทำให้การนิเทศขาดความต่อเนื่อง การใช้งบประมาณมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ จากปัญหาการดำเนินงานตามแผนนั้น ประชากร

ส่วนน้อยระบุว่ามีปัญหาดังกล่าว สำหรับการนิเทศติดตามผลโรงเรียนในโครงการโดยผู้นิเทศจากภายนอก และการใช้งบประมาณ ประชากรส่วนใหญ่ระบุว่ามีปัญหา อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานในส่วนของจังหวัดจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น

ด้านการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

การประเมินผลการดำเนินงานจากผลการวิจัยพบว่า มีการประเมินผลงานระหว่างดำเนินงานและการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน ในการประเมินผลระหว่างดำเนินงาน รายการที่จะประเมินคือ สิ่งที่ปฏิบัติได้ตามขั้นตอน วิธีการประเมินโดยตรวจสอบการปฏิบัติงาน และผลการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน เป็นการประเมินพัฒนาการด้านความพร้อมของนักเรียน ประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอน เพื่อพัฒนาเด็ก และประเมินการจัดสภาพการเรียนรู้และความเป็นอยู่ การประเมินใช้เครื่องมือหลายชนิด ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรม การสอน แบบสังเกตการจัดสภาพการเรียนรู้และความเป็นอยู่ และแบบรายงานผลการนิเทศ เป็นต้น สำหรับการประเมิน เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน เป็นการประเมินความพร้อมของนักเรียนทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอน เพื่อพัฒนาเด็ก และประเมินผลการดำเนินโครงการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด แต่ละจังหวัดในเขตการศึกษา 1 มีการจัดดำเนินการดังกล่าว โดยหลักเกณฑ์การประเมินผลนั้น ดร.โกวิท ประवालพฤษ์ (2526) ได้เสนอแนวคิดในการพิจารณาประสิทธิภาพของงานมากกว่าจะคำนึงถึงประสิทธิภาพของงาน กล่าวคือ ควรทำในสิ่งที่ถูกต้อง ตรงกับปัญหา ความต้องการ ทำงานโดยสร้างทางเลือก สำหรับปัญหาต่าง ๆ แล้วพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดมากกว่าที่จะมุ่งแก้ปัญหาที่นั้น ๆ ให้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ทั้งคน เงิน เวลา วัสดุ มากกว่าที่จะมุ่งประหยัคทรัพยากร ยึดจุดประสงค์ของงาน ของหน่วยงานหรือโครงการ มากกว่าที่จะมุ่ง เน้นการยึดเหนี่ยวที่เป็นสำคัญ และควรจัดการฝึกอบรมตามความจำเป็น มากกว่าที่จะมุ่งจัดฝึกอบรมโดยจัดอย่างประหยัค ในการประเมินระหว่างดำเนินการ ควรประเมินตัวโครงการหรือแผนงาน เพื่อประเมินความเหมาะสม ความสมเหตุสมผลของโครงการและแผนงาน ประเมินการดำเนินโครงการ เพื่อเป็นการตรวจสอบวิธีปฏิบัติงานของบุคคลและองค์การที่มีส่วนในการลงมือปฏิบัติงาน สำหรับการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ เป็นการประเมินผลผลิตของโครงการ คือ ผลผลิตตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ของโครงการ และผลผลิตอันเป็นผลพลอยได้จากโครงการ

จากผลการวิจัยพบว่า ยังมีปัญหาด้านการประเมินผลอยู่บ้าง เกี่ยวกับขาดความต่อเนื่องในการติดตามประเมินผล ขาดเครื่องมือในการประเมินผล และขาดการวางแผนเพื่อการประเมินผล งานตามแผนงาน อย่างไรก็ตาม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนงานเพื่อการประเมินผลจะต้องมีการปรับปรุง และพัฒนางานด้านนี้ในโอกาสต่อไป

ในการที่หน่วยงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1 ได้นำผลการประเมินไปเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานครั้งต่อไป และนำไปเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมา นับว่าเหมาะสมดีแล้ว อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานในด้านนี้ควรจะมีการปรับปรุงแก้ไขในบางส่วนเพื่อความคล่องตัวในการทำงาน และควรจะมีริเริ่มโครงการย่อยใหม่ ๆ เพื่อเน้นประสิทธิผลให้คุ้มค่ากับทรัพยากรที่มีอยู่ในวงจำกัดให้มากที่สุด เพื่อจะส่งผลไปยังนักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตจากแผนงานนี้ในการที่เตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ข้อสังเกตบางประการจากผลการวิจัยการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

1. สภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละจังหวัดในเขตการศึกษา 1 อันได้แก่ จังหวัดนครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร มีลักษณะเป็นสังคมเมือง และสังคมชนบท ทำให้ลักษณะการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแต่ละจังหวัดใกล้เคียงกัน การดำเนินงานยึดแนวดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำหรับกิจกรรมในแผนงานและโครงการแตกต่างกันไปบ้างตามความต้องการและความเหมาะสมของท้องถิ่น

2. แผนพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของแต่ละจังหวัดในเขตการศึกษา 1 มีเป้าหมายเน้นด้านปริมาณและคุณภาพ และบางหน่วยงานยังเน้นการจัดการศึกษาระดับนี้ให้ครอบคลุมพื้นที่ในแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (2535-2539) แต่ยังมีปัญหาและข้อจำกัดบางประการ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเปิดขยายชั้นเรียนของโรงเรียนในสังกัดด้านระยะทาง และการเปิดเรียนระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชน

3. การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พยายามจัดดำเนินการตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด ด้วยมีความ

พร้อมด้วยสถานที่ยบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก และบุคลากร แต่จากการศึกษาเอกสารพบว่า ครูผู้เป็นวิทยากรแกนนำมีการศึกษามาก เนื่องจากต้องดำเนินงานของศูนย์ฯ และทำการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา จึงมีเวลาดูแลเอาใจใส่นักเรียนน้อยลง ดังนั้นสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าจะจัดสรรบุคลากรช่วยงานการปรับปรุงศูนย์ฯ ให้เป็นแหล่งวิชาการเพิ่มเติมบ้าง นอกจากนี้ยังพบว่ามีการขยายศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาไปสู่ระดับอำเภอ มีการอบรมครูวิทยากรแกนนำประจำกลุ่มโรงเรียน นับว่าเป็นการแก้ปัญหาในการขาดแคลนบุคลากรด้านนี้ไปได้ในบางส่วน และเผยแพร่การดำเนินงานไปสู่ผู้ปฏิบัติมากยิ่งขึ้น

4. ด้านระบบการนิเทศกำกับติดตามภาคสนาม จากการศึกษาดูเอกสารพบว่า การนิเทศภายในบางแห่งยังไม่ได้ทำกันอย่างจริงจัง เพราะผู้นิเทศภายในส่วนมากยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดประสบการณ์ในการจัดการศึกษาระดับนี้ แต่ได้มีการแก้ปัญหาโดยการจัดทำโครงการอบรมผู้นิเทศระดับก่อนประถมศึกษา ทำให้แก้ปัญหาส่วนนี้ไปได้บ้าง ในการพัฒนาห้องเรียนแต่ละแห่งพยายามจัดห้องเรียนตาม เกณฑ์มาตรฐานขั้นต้นที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้ มีการนิเทศติดตามจากผู้นิเทศภายนอกเป็นระยะ ๆ เพื่อประสานงานร่วมกันกับผู้นิเทศภายในโรงเรียน

จากการศึกษาการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 หอจะกล่าวได้ว่าดำเนินงานตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แต่ยังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้าง ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายคงจะต้องร่วมกันพิจารณา ปรับปรุง แก้ไข ในบางส่วน และในส่วนที่เหมาะสมแล้วจะต้องมีการพัฒนา เริ่มสิ่งใหม่ ๆ ให้เป็นประโยชน์แก่หน่วยงาน และวงการศึกษาระดับจังหวัด และเขตการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. หน่วยงานระดับนโยบาย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานและตั้ง เป้าหมายในการดำเนินงานการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ทั้งชั้นอนุบาลชนบท และ เด็กเล็กให้เป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อที่หน่วยงานระดับปฏิบัติจะนำไปดำเนินการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และควรจัดสรรงบประมาณในด้านวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อความต้องการของหน่วยงานในระดับจังหวัดและโรงเรียน

เกณฑ์การ เปิดขยายห้อง เรียนระดับก่อนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีข้อจำกัดในเรื่องบริเวณโรงเรียน และระยะทางของโรงเรียนที่อยู่ในเขตบริการ ทำให้หน่วยงานปฏิบัติไม่สามารถขยายห้องเรียนได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรหามาตรการกำหนดหลักเกณฑ์ร่วมกับระดับนโยบายในหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อให้สามารถจัดดำเนินงานร่วมกันและจัดได้ครอบคลุมพื้นที่ยิ่งขึ้น

2. หน่วยงานระดับปฏิบัติการ

หน่วยงานระดับปฏิบัติการ ได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา ควรดำเนินการดังนี้

2.1 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ควรดำเนินการสำรวจความพร้อม และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยใช้เครื่องมือสำรวจความพร้อม และความต้องการหลายอย่างประกอบกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลจริงในการ เปิดขยายชั้นเรียน และดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

2.2 การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร ควรกำหนดเนื้อหาและระยะเวลา ดำเนินการให้เหมาะสม พร้อมทั้งเอกสาร และวัสดุในการดำเนินงานให้พอเพียงกับผู้เข้ารับการอบรมหรือสัมมนา เพื่อที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงาน ได้รับความรู้ความเข้าใจนำไปปฏิบัติงานในแนวทางเดียวกันได้

2.3 การติดตามผลการพัฒนาบุคลากร ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการนิเทศ

ติดตามผลและดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และพัฒนางานในโรงเรียน ไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ยิ่งขึ้น

2.4 ศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ควรได้รับการสนับสนุนด้านบุคลากรในการช่วยปรับปรุงงานของศูนย์ฯ การจัดสื่อเอกสาร และการให้บริการทางวิชาการ แก่บุคลากรทางการศึกษา ควรจัดระบบให้บริการทั้งในเวลาและนอกเวลา เพิ่มขึ้น โดยขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพื่อจัดบริการ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการให้มากยิ่งขึ้น

2.5 กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนควรศึกษาแบบอย่างการจัดห้องเรียนและการจัดแนวประสมการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาจากศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และจากการศึกษาดูงานหน่วยงานหรือโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่น เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาในระดับกลุ่มโรงเรียนและขยายผลสู่โรงเรียน ทั้งควรให้ความร่วมมือเผยแพร่ไปยังโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลโดยทั่วถึงกัน

2.6 โรงเรียนควรมีการประเมินความพร้อมและพัฒนาการของนักเรียนโดยสม่ำเสมอ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรศึกษาหาความรู้ จัดทำเครื่องมือประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ โดยอาจเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ประชุมเชิงปฏิบัติการ และวางแผนการจัดทำเครื่องมือประเมินอย่างเหมาะสม

2.7 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแต่ละจังหวัดในเขตการศึกษา 1 ควรจัดให้มีการสัมมนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในการจัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อทราบผลการดำเนินงานของแต่ละจังหวัด และนำไปปรับปรุงให้เหมาะสมกับท้องถิ่นของตนเองให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2.8 โรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา
ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ควรศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ศึกษาหาความรู้ในด้านการนิเทศภายในโรงเรียน รวมทั้งเห็นความสำคัญของการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยศึกษาจากเอกสาร หรือเข้ารับการอบรมในโอกาสอันควร เพื่อนำมาเป็นแนวปฏิบัติในโรงเรียนได้ถูกต้องเหมาะสม

ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ควรมีเจตคติที่ดีต่อการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ศึกษาเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน และเห็นความสำคัญของการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อการดำเนินงานจะเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง มีการพัฒนางานใหม่ในวงการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่า การดำเนินงานตามแผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 มีการดำเนินงานอย่างไรและมีปัญหาอะไรบ้าง ในการศึกษาครั้งนี้ต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

ควรให้มีการศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในระดับอำเภอ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของท้องถิ่น ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย